

Lausuntopyyntö terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja valtioneuvoston asetukseksi

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain ja kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain 12 a §:n muuttamisesta sekä luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua lakia ja kuolemansyyn selvittämisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi. Asiaksmaksulaissa säädettäisiin eräistä uusista terveydenhuollon asiakasmaksuista. Uusia asiakasmaksuja olisivat erityistutkimusmaksu ja leikkaus- ja toimenpidemaksu. Päiväkirurgian maksusta säädettäisiin jatkossa lain tasolla osana leikkaus- ja toimenpidemaksua, ja uusi maksu olisi 10 prosenttia korkeampi kuin nykyinen päiväkirurgian maksu. Lisäksi säädettäisiin kuolinpesältä perittävistä maksuista vainajan lääketieteellisestä kuolemansyyn selvittämisestä ja vainajan säilyttämisestä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettua asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Asetuksella säädettäisiin uusien erityistutkimusmaksun, leikkaus- ja toimenpidemaksun, lääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen maksun ja vainajan säilyttämisestä perittävän maksun enimmäismääristä ja indeksitarkistuksista. Lisäksi asetuksella korotettaisiin terveyskeskusmaksuja 20 prosentilla ja poliklinikkamaksua ja hammashoidon maksuja 10 prosentilla.

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2027 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut laki- ja asetusmuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027. Muutosten täytäntöönpanemisen vaatiman ajan vuoksi ehdotetut muutokset huomioitaisiin hyvinvointialueiden valtion rahoitusta vähentävästi 1.3.2027 alkaen.

Tausta

Hallitus tekee välttämättömiä toimia julkisen talouden tasapainottamiseksi. Ehdotukset liittyvät pääministeri Petteri Orpon hallituksen päätöksiin, joissa sovittiin vuosien 2027–2030 julkisen talouden suunnitelmasta.

Tavoitteet

Ehdotuksilla pyritään parantamaan julkisen talouden kestävyyttä ja siten osaltaan turvaamaan koko väestölle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut myös tulevaisuudessa.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/13449/2026.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi tai postitse osoitteeseen:

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto

Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/13449/2026. Kirjaamoon sähköpostitse toimitettava lausunto pyydetään lähettämään ensisijaisesti sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus STM040:00/2026). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 4.8.2026.

Ruotsinkielinen lausuntomateriaali julkaistaan mahdollisimman pian. Ruotsinkielinen lausuntokierros jatkuu sen jälkeen siten, että se muodostuu yhtä pitkäksi suomenkielisen lausuntokierroksen kanssa.

Lisäksi lausuntopalveluun lisätään lausuntokierroksen aikana muuta materiaalia ruotsiksi.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat:

Hallitussihteeri Ida Hakanen (ajalla 16.6.–18.6. ja 22.7. alkaen), ida.hakanen@gov.fi, 0295163173

Johtaja Eveliina Pöyhönen (ajalla 22.6.–3.7.), eveliina.poyhonen@gov.fi, 0295163303

Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujämsä (ajalla 6.7.-24.7.), sirkku.pikkujamsa@gov.fi, 0295163014

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM040:00/2026> - Linkki hankkeen sivuille

<https://stm.fi/sv/projekt?tunnus=STM040:00/2026> - Länk till projektets webbplats

Liitteet:

[Luonnos hallituksen esitykseksi.pdf](#)

[Luonnos asetuksen perustelumuistioksi.pdf](#)

[Luonnos valtioneuvoston asetukseksi.pdf](#)

Jakelu:

ADHD-liitto ry
Aivovammaliitto
Akavan sairaanhoitajat ja Taja ry
A-klinikkasäätiö
Autismiliitto
BF Barnvårdsföreningen i Finland rf
Diabetesliitto
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
Epilepsialiitto
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Folkhälsan
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin kaupunki
Hengitysliitto
Hengitystuki ry
HUS

HUS-yhtymä
Hyvinvointiala Hali ry
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Invalidiliitto
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kehitysvammaisten tukiliitto
Kehitysvammaliitto
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Korkein hallinto-oikeus
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
Kuuloliitto ry
Kuurojen Liitto ry
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kynnys ry
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lastensuojelun keskusliitto
Lihastautiliitto ry
Lupa- ja valvontavirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Mannerheimin lastensuojeluliitto
Mielenterveyden keskusliitto ry
Muistiliitto ry
Neuroliitto ry
Nuorisoala ry
Näkövammaisten liitto ry
Oikeusministeriö
Oikeuspalveluvirasto
Osku ry
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Poliisihallitus
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Saamelaiskäräjät
Sakki ry
SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Satakunnan hyvinvointialue
Selkäydinvammaiset Akson ry

Sininauhaliitto ry
Sisäministeriö
Soste Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomen CP-liitto
Suomen erikoislääkäriyhdistys ry
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Lukiolaisten liitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
Suomen Reumaliitto ry
Suomen Suuhygienistiliitto SSHL ry
Suomen Syöpäpotilaat ry
Suomen terveydenhoitajaliitto
Suomen yleislääketieteen yhdistys
Suomen yleislääkärit GPF ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto
Suun terveydenhoidon ammattilaiset STAL ry
Svenska Finlands Folkting SFF
Takuusäätiö
Tasa-arvovaltuutettu
Tatu ry
Tehy ry
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Turun hallinto-oikeus
Ulosottolaitos
Vaasan hallinto-oikeus
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi ry
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö Vamlas
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry
Vanhusasiavaltuutettu
Vanhustyön keskusliitto – Centraförbundet för de gamlas väl ry
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ålands landskapsregering

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantaja on:

- Valtion viranomainen
- Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS-yhtymä
- Ammatillinen järjestö tai edunvalvoja
- Yliopisto tai ammattikorkeakoulu tai tieteellinen järjestö
- Muu järjestö tai yhdistys
- Yksityinen palveluntuottaja
- Yksityishenkilö
- Muu

Onko ehdotettu uutta erityistutkimusmaksua koskeva sääntely riittävän selkeää ja toteutettavissa? Ovatko ehdotetut edellytykset siitä, missä tilanteissa maksun saisi periä, perusteltuja?

Onko ehdotettu uutta leikkaus- ja toimenpidemaksua koskeva sääntely riittävän selkeää ja toteutettavissa? Ovatko ehdotetut edellytykset siitä, missä tilanteissa maksun saisi periä, perusteltuja?

Onko ehdotettu kuolinpesältä perittäviä uusia maksuja koskeva sääntely riittävän selkeää ja toteutettavissa? Ovatko ehdotetut edellytykset siitä, missä tilanteissa maksut saisi periä, perusteltuja?

Antaako esitysluonnos ja luonnos asetuksen perustelumuistioksi riittävän ja oikean kuvan ehdotettujen muutosten vaikutuksista?

Kantanne ehdotuksiin muilta osin

Cantell-Forsbom Anna
Sosiaali- ja terveysministeriö

Hakanen Ida
Sosiaali- ja terveysministeriö